

FACET NA 100 PRO

FUNDACJA —
SHARE THE CARE

TATA NA URLOPIE

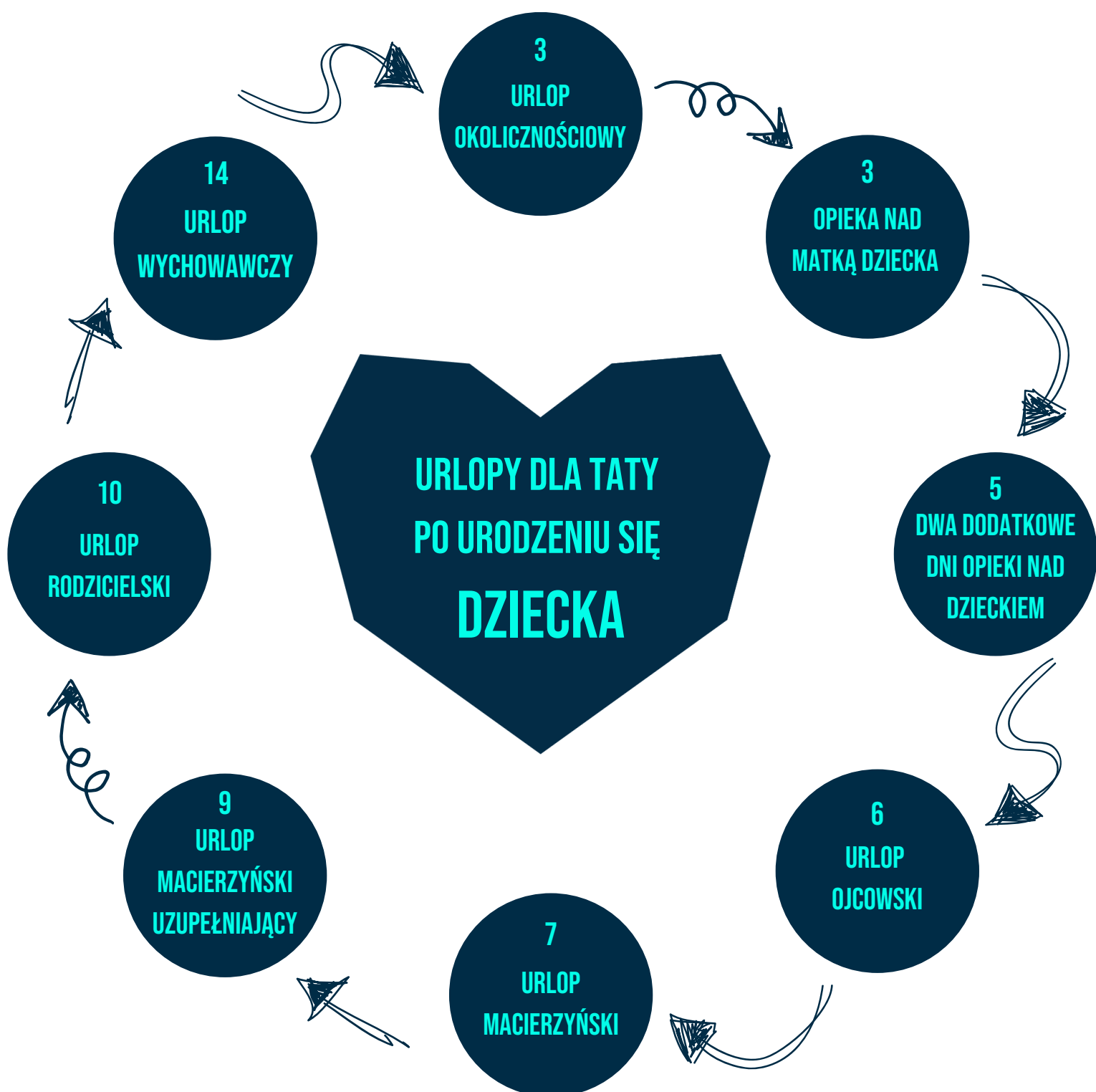
KRÓTKI PRZEWODNIK

O PRAWACH TATY PO URODZENIU SIĘ DZIECKA

Pisząc swoją historię o ojcostwie nie zapomnij o chwilach, które wydarzyć się mogą tylko na urlopie ojcowskim, rodzicielskim czy macierzyńskim.

Z TEGO MATERIAŁU DOWIESZ SIĘ:

- NA JAKICH ZASADACH MOŻESZ SKORZYSTAĆ Z URLOPU OJCOWSKIEGO;
- JAK SKORZYSTAĆ Z URLOPU MACIERZYŃSKIEGO I RODZICIELSKIEGO;
- JAK SKORZYSTAĆ Z URLOPU WYCHOWAWCZEGO;
- JAK WYKORZYSTAĆ ZASIŁEK NA MATKĘ DZIECKA PO PORODZIE;
- O URLOPIE OKOLICZNOŚCIOWYM I DWÓCH DODATKOWYCH DNIACH OPIEKI NA DZIECKO.

URLOP OKOLICZNOŚCIOWY

Z tytułu narodzin dziecka masz prawo do 2 dni urlopu okolicznościowego. Celem wykorzystania uprawnienia należy przedłożyć wniosek pracodawcy. Przepisy nie określają terminu na jego złożenie. Przyjść więc należy, iż musi zostać skutecznie doręczony przed rozpoczęciem urlopu (a więc dzień wcześniej).

OPIEKA NAD MATKĄ DZIECKA

KOMU PRZYSŁUGUJE?

Jako świeżo upieczony tata, możesz otrzymać zwolnienie lekarskie z tytułu opieki nad członkiem rodziny, czyli nad mamą dziecka (niezależnie czy poród odbywał się siłami natury czy cesarskim cięciem). Przysługuje ono w sytuacji, gdy istnieją uzasadnione przesłanki medyczne, że matka dziecka będzie wymagała po porodzie opieki i pomocy. Masz prawo do tego zasiłku, niezależnie od tego, czy pozostajesz z mamą dziecka w związku małżeńskim. Zasiłek bowiem przysługuje na żonę, ale również na drugiego rodzica dziecka. Aby skorzystać z zasiłku, musisz posiadać umowę o pracę, umowę zlecenie, albo działalność gospodarczą z opłaconą składką chorobową.

KTO MOŻE WYSTAWIĆ ZWOLNIENIE?

Zwolnienie możesz uzyskać od lekarza podczas wypisu ze szpitala, ale szpitale nie mają obowiązku wystawiania takiego zaświadczenia. W przypadku odmowy, placówki najczęściej powołują się na argument, że wypisując mamę po porodzie, robią to w sytuacji, gdy jest ona w dobrym stanie i może zapewnić stosowną opiekę dziecku. W takiej sytuacji można udać się do lekarza ginekologa prowadzącego ciążę lub lekarza rodzinnego. Musi jednak zachodzić przesłanka, że mama będzie wymagała pomocy/opieki po porodzie.

Dodatkowo do zwolnienia od lekarza należy przedłożyć wniosek o zasiłek opiekuńczy (formularz ZUS: Z-15).

WYMIAR OPIEKI

Zwolnienie możesz otrzymać na 14 dni. We wspomnianym dokumencie Z-15 określasz dni, w których faktycznie sprawowałeś opiekę. Zasiłek opiekuńczy powinien być rozplanowany jedynie na dni robocze. (dni, w których świadczyłeś pracę)

ZASIŁEK

Za okres opieki przysługuje Ci zasiłek w wysokości 80% podstawy wymiaru zasiłku.

“

NIE LUBIĘ MITU, ŻE TATA NIE POTRAFI ZAJĄĆ SIĘ DZIECKIEM, ALBO ŻE JAK MAMA WYJEDZIE, TO JEST DRAMAT. TO NIE JEST TAK, ŻE JAK NIE MA MAMY, TO TRZEBA DZWONIĆ DO BABCI, DO TEŚCIOWEJ. DZIECKO NIE GRYZIE. TRZEBA JE PRZYTULIĆ, PRZEWINAĆ, POBAWIĆ SIĘ Z NIM. TO JEST WYKONALNE DLA OJCA.

Michał ze Wschowy – tata 5-rga dzieci,
Ambasador kampanii Facet ba 100 Pro – Prawdziwe Historie

”

DWA DODATKOWE DNI OPIEKI NAD DZIECKIEM

Kodeks pracy przyznaje dwa dodatkowe dni (lub 16 godzin) wolnego na dzieci (niezależnie od liczby dzieci) do ukończenia 14 roku życia. Co do zasady uprawnienie przysługuje obojgu rodzicom. Korzystanie z opieki może zadeklarować jeden z rodziców lub można podzielić się tym uprawnieniem, wykorzystując każdy po 1 dniu. Również o tym, czy z opieki nad dzieckiem korzystać w formie dni lub godzin, decyduje rodzic w pierwszym wniosku w roku kalendarzowym – oznacza to, że jeżeli pierwszą opiekę wykorzystasz w formie 1 dnia, pozostanie 1 dzień na opiekę nad dzieckiem. Ale możesz też w pierwszym wniosku wybrać opcję np. 2 godzin opieki nad dzieckiem – wtedy do wykorzystania pozostanie jeszcze 14 godzin.

WNIOSEK

Wniosek o opiekę na dziecko z art. 188 k.p.

W okresie przebywania na urlopie macierzyńskim mama nie może w tym samym czasie korzystać z opieki, dlatego najkorzystniej, aby tata wybrał przysługujące dwa dni.

“

W MAŁŻEŃSTWIE, W RODZICIELSTWIE WAŻNE JEST TO, ŻEBY IŚĆ RAZEM. TO NIE JEST TAK, ŻE JESTEM NA SZCZYCIE GÓRY I KRZYCZĘ DO MOJEJ ŻONY: EJ, GDZIE TY JESTEŚ? NIE, JESTEŚMY RAZEM, IDZIEMY RAZEM.

Danel z Gliwic – tata dwóch synów, Ambasador kampanii Facet ba 100 Pro – Prawdziwe Historie

”

URLOP OJCOWSKI

KOMU PRZYSŁUGUJE?

Urlop przysługuje osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę.

Zasiłek tytułem urlopu ojcowskiego przysługuje ci nawet wtedy, gdy prowadzisz działalność gospodarczą lub świadczysz usługi w ramach umowy zlecenia i odprowadzasz dobrowolną składkę chorobową.

WYMIAR URLOPU I SPOSÓB KORZYSTANIA

Urlop ojcowski trwa 14 dni niezależnie od liczby urodzonych dzieci podczas jednego porodu. Możesz go wykorzystać jednorazowo lub podzielić na dwie siedmiodniowe części. Urlop przysługuje Ci do ukończenia przez dziecko 12 miesiąca życia.

WNIOSEK

Wniosek o urlop ojcowski musisz złożyć na 7 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia urlopu.

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU

W ramach urlopu ojcowskiego zachowujesz prawo do zasiłku w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku. Tym samym nie jest to wynagrodzenie, ale zasiłek wyliczany na podobnych zasadach, na jakich wyliczane jest zwolnienie chorobowe. Różnica polega na wysokości wymiaru podstawy (100%, a nie 80%, jak podczas zwolnienia chorobowego).

DLACZEGO WARTO SKORZYSTAĆ?

Urlop ojcowski to możliwość wsparcia partnerki po porodzie oraz szansa na tworzenie więzi ze swoim dzieckiem. Nie warto tego uprawnienia odkładać w czasie. Czas po urodzeniu się dziecka jest niezmiernie ważny dla wszystkich członków rodziny.

Pamiętaj!

- Z urlopu ojcowskiego nie możesz skorzystać automatycznie po narodzinach dziecka – musisz złożyć wniosek na 7 dni przed planowanym rozpoczęciem urlopu
- Urlop ojcowski to dwa tygodnie = 14 dni. Wykorzystuje się go razem z sobotą/niedzielą czy dniami świątecznymi wolnymi od pracy,
- a zasiłek zostanie wypłacony za pełne 14 dni.
- Na wykorzystanie urlopu masz maksymalnie rok
- Czasu nie da się cofnąć – wykorzystaj go dobrze!

URLOP MACIERZYŃSKI

KOMU PRZYSŁUGUJE?

Urlop co do zasady jest uprawnieniem dla matki dziecka, aczkolwiek mama dziecka może zdecydować się część tego urlopu przekazać Tobie.

Urlop rozpoczyna się w dniu narodzin dziecka. Nie ma więc znaczenia, czy dany dzień jest dniem roboczym czy też wolnym od pracy. Urlop macierzyński mamy ma obowiązkowy charakter i nie można od niego odstąpić ani rzec się go na rzecz innej osoby. Mama ma obowiązek wykorzystać 14 tygodni urlopu macierzyńskiego. Po tym czasie może z niego zrezygnować, po warunkiem przekazania go Tobie. Musisz wówczas wykorzystać go od razu po przekazaniu go Tobie przez matkę dziecka.

- 33 tygodnie - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie;
- 35 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie;
- 37 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga dzieci (i więcej) przy jednym porodzie.

Pierwsze 14 tygodni jest obowiązkowe dla matki dziecka.

UPRAWNIENIA TATY DO URLOPU MACIERZYŃSKIEGO

Urlop przysługuje Ci, jeśli do tego uprawnienia upoważniona jest mama. W przeciwnym wypadku, Ty nie masz prawa do wykorzystania urlopu.

WYMIAR URLOPU

Wymiar urlopu uzależniony jest od liczby dzieci, urodzonych przy jednym porodzie, i odpowiednio trwa:

- 20 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie;
- 31 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie;

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU

Za urlop macierzyński otrzymujesz 100% podstawy wymiaru zasiłku. Jeśli mama dziecka w ciągu 21 dni od daty porodu złoży wniosek o uśrednienie zasiłku wówczas zasiłek wyniesie 81,5%.

PRZEJĘCIE URLOPU PRZEZ TATĘ

Obowiązują następujące zasady:

- Urlop macierzyński może zostać przerwany po upływie 14 tygodni (te są obowiązkowe dla mamy).
- Przerwanie urlopu będzie możliwe wyłącznie pod warunkiem, iż tata przejmie kolejne 6 tygodni urlopu macierzyńskiego, bezpośrednio po zakończeniu go przez mamę.
- W okresie tych 6 tygodni nie ma możliwości, by rodzice przebywali na urlopie w tym samym czasie.
- W trakcie pobytu na urlopie macierzyńskim tata nie może wykonywać jakiegokolwiek pracy zarobkowej.

Co musi zrobić TATA?

Składa następujące dokumenty:

1. Wniosek o udzielenie ojcu pozostałej części urlopu macierzyńskiego
2. Skrócony akt urodzenia dziecka
3. Oświadczenie pracownicy-matki o zamiarze rezygnacji z urlopu macierzyńskiego

Termin: 14 dni przed planowanym rozpoczęciem urlopu.

Co musi zrobić MAMA?

Składa następujące dokumenty:

1. Wniosek o rezygnacji z części urlopu macierzyńskiego
2. Kopię wniosku ojca dziecka o udzielenie pozostałej części urlopu macierzyńskiego ALBO
3. Kopię oświadczenia ojca dziecka o zaprzestaniu działalności zarobkowej.

Termin: 7 dni przed planowanym powrotem do pracy.

Pamiętaj!

- Urlop przysługuje Tobie, jeśli do tego uprawnienia upoważniona jest mama. W przeciwnym wypadku, Ty nie masz prawa do wykorzystania urlopu.
- Pierwsze 14 tygodni jest obowiązkowe dla mamy dziecka.

URLOP MACIERZYŃSKI UZUPEŁNIAJĄCY

Ten urlop, skierowany jest do rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych lub hospitalizowanych na samym początku swojego życia. W ten sposób można uzyskać do 15 tygodni dodatkowego urlopu macierzyńskiego, w zależności od danej grupy:

- grupa pierwsza to dzieci które urodziły się przed zakończeniem 28tc lub ich mas urodzeniowa nie przekroczyła 1000g - rodzice będą mogli uzupełnić urlop macierzyński za każdy tydzień pobytu w szpitalu do upływu 15 tygodni po porodzie;
- kolejna grupa to dzieci urodzone po 28 tc, ale przed zakończonym 37tc i z masą urodzeniową większą niż 1000g - rodzice będą mogli uzupełnić urlop macierzyński za czas pobytu w szpitalu do maksymalnie 8 tygodni po porodzie;
- ostatnia grupa to dzieci, które urodziły po zakończonym 37tc (a więc nie są zaliczane do grupy wcześniaków) i jednocześnie przebywały w szpitalu co najmniej dwa dni, w terminie od 5 dnia po urodzeniu do 8 tygodnia po porodzie - rodzice będą mogli uzupełnić urlop adekwatnie do czasu spędzonego w tym okresie w szpitalu pomiędzy 5 dniem życia, a 8 tygodniem życia dziecka.

Urlop przysługuje obojgu rodzicom, może wykorzystać go więc każdy z nich. Urlopu tego nie można podzielić, a jedynie wykorzystać go jednorazowo oraz bezpośrednio po pełnym wymiarze urlopu macierzyńskiego.

WNIOSEK

Wniosek o urlop uzupełniający

Zaświadczenie ze szpitala o narodzinach dziecka oraz okresie hospitalizacji

Termin: 21 dni przed rozpoczęciem urlopu uzupełniającego (21 dni przed zakończeniem urlopu macierzyńskiego)

URLOP RODZICIELSKI

KOMU PRZYSŁUGUJE?

Urlop rodzicielski przysługuje obojgu rodzicom łącznie. Zarówno mama, jak i tata posiadają indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego. Jest ono niezależne od statusu zatrudnienia drugiego rodzica. Oznacza to, że nawet jeśli mama dziecka nie jest zatrudniona, tata dziecka ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze 32 tygodni, jeśli jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub nabył prawo do zasiłku w związku z wykonywaniem pracy w ramach umowy zlecenia lub prowadzonej działalności gospodarczej, przy jednoczesnym opłacaniu dobrowolnej składki chorobowej.

WYMIAR URLOPU

Wymiar urlopu przysługuje adekwatnie do liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie i wynosi odpowiednio:

- 41/43 tygodnie – w przypadku urodzenia jednego/dwojga dzieci przy jednym porodzie;
- 65/67 tygodni – w przypadku urodzenia jednego/dwojga dzieci z zaświadczeniem z „Za życiem”

ZASADY KORZYSTANIA Z URLOPU RODZICIELSKIEGO

- Urlop rodzicielski można wykorzystać do końca roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończy 6 rok życia.
- Można go wykorzystać jednorazowo lub w 5 częściach (liczba wniosków mamy i taty podlega sumowaniu).
- Nie ma ograniczeń co do długości każdej z części.
- Każde z rodziców ma 9 tygodni urlopu nietransferowalnego, co oznacza, że jest to wymiar, którego nie można przenieść na drugiego rodzica.
- Na urlopie rodzicielskim rodzice mogą przebywać jednocześnie (wymiar tego urlopu wspólnie nie może przekroczyć 41/43 tygodni lub odpowiednio 65/67 tygodni, jeśli dziecko posiada zaświadczenie „Za życiem”)

Ważne!

Każdy z rodziców ma swoją część nietransferowalną 9-ciu tygodni urlopu, nie może jej przenieść na drugiego rodzica.

ZASIŁEK ZA URLOP

RODZICIELSKI

Z tytułu urlopu rodzicielskiego przysługuje zasiłek macierzyński w wysokości 70% wymiaru podstawy wynagrodzenia.

Jeśli mama dziecka złoży w ciągu 21 dni po porodzie wniosek o uśrednienie zasiłku, wówczas będzie otrzymywać zasiłek w wysokości 81,5%. Jednakże w przypadku taty zawsze w pierwszej kolejności przypisywane jest 9 tygodni nieprzenoszalnego urlopu, który wypłacany jest w wysokości 70% podstawy wymiaru zasiłku. Dopiero jeśli tata weźmie więcej niż 9 tygodni urlopu rodzicielskiego, każdy dodatkowy tydzień będzie płatny na poziomie 81,5%.

Ważne!

Wniosek o zasiłek w wysokości 81,5% dotyczy wyłącznie wysokości zasiłku. Nie ma obowiązku jednocześnie deklarowania odnośnie terminu wykorzystania urlopu rodzicielskiego.

DLACZEGO WARTO SKORZYSTAĆ?

Tata dziecka ma zawsze 9 tygodni urlopu rodzicielskiego tylko dla siebie. Warto, aby przed urodzeniem dziecka porozmawiać, w jaki sposób zamierzacie korzystać z urlopu rodzicielskiego.

Swoje 9 tygodni urlopu rodzicielskiego możesz wykorzystać w jeden z następujących sposobów:

- w trakcie kiedy mama dziecka jest na urlopie macierzyńskim,
- w trakcie kiedy mama dziecka jest na urlopie rodzicielskim,
- w trakcie kiedy mama dziecka skończyła już urlop rodzicielski i wróciła do pracy,
- w dowolnym czasie po zakończeniu przez mamę dziecka urlopu rodzicielskiego – ale do końca roku kalendarzowego, kiedy Wasze dziecko kończy 6 rok życia.

WNIOSEK

Wniosek o urlop rodzicielski wraz z oświadczeniem w sprawie drugiego rodzica
Termin: 21 dni przed planowanym rozpoczęciem urlopu

Jak najlepiej wykorzystać 9 tygodni urlopu dla taty?

Choć kuszące jest, żeby ze swojej części urlopu rodzicielskiego skorzystać w trakcie kiedy mama dziecka przebywa na urlopie macierzyńskim lub rodzicielskim, warto rozważyć inny scenariusz.

Jeśli skorzystasz ze swojej części urlopu po tym, jak Twoja partnerka skończy już swoją część i wróci do pracy, przyniesie Wam to wiele korzyści:

- przez dwa dodatkowe miesiące Wasze dziecko jest pod Twoją opieką, a nie w żłobku lub pod opieką niani czy babci/dziadka,
- oszczędzacie na finansowaniu opieki dla dziecka przez dwa miesiące,
- powrót do pracy Twojej partnerki jest znacznie łagodniejszy i spokojniejszy dla niej – ma ona pewność, że dziecko jest pod najlepszą możliwą opieką – taty,
- korzystanie z urlopu rodzicielskiego samodzielnie, bez obecności matki dziecka, buduje Twoją pozycję jako niezależnego, samodzielnego opiekuna, a nie pomocnika matki,
- Twoja więź z dzieckiem jest silniejsza i jest najlepszą podstawą do budowania jej dalej. Będąc sam z dzieckiem, uczysz się odczytywać trafniej jego potrzeby, co da ci poczucie pewności jako dobrego opiekuna.

“

**OJCOSTWO TO NIE TYLKO ROLA, ALE ŚWIADOMA
DECYZJA O ODPOWIEDZIALNOŚCI I ZDOLNOŚCI DO
PODJĘCIA CODZIENNYCH WYZWAŃ**

Mateusz z Warszawy – tata dwóch córek, Ambasador kampanii Facet ba 100 Pro – Prawdziwe Historie

”

Pamiętaj!

- Masz 9 tygodni urlopu, jeśli z nich nie skorzystasz przepadną!
- Czasu nie cofniesz, pomyśl, zanim stwierdzisz „to nie dla mnie”
- 9 tygodni Twojego urlopu nietransferowalnego jest płatne zawsze na poziomie 70%.
- 9 tygodni to nie cały wymiar urlopu rodzicielskiego, z którego możesz skorzystać. Masz jeszcze do podziału wspólnie z partnerką cały pozostały wymiar urlopu (wyluczając 9 tygodni niestransferowalne partnerki)

PODZIAŁ URLOPU PÓŁ NA PÓŁ

Wieloma rzeczami w życiu dziliśmy się pół na pół – czekoladą w dzieciństwie, majątkiem, spłatą kredytu, czy czasem wolnym na hobby i odpoczynek w życiu dorosłym,

Urlopami można się również podzielić się po równo. W ten sposób każdy z rodziców spędza tyle samo czasu z dzieckiem. To scenariusz, który warto rozważyć, gdyż obojgu rodzicom daje takie same szanse na budowanie więzi z dzieckiem, odpoczynek od pracy, a także minimalizuje wpływ długiej przerwy związanej z opieką rodzicielską na rozwój zawodowy.

Zobacz, jak przykładowo może to wyglądać u Kasi i Tomka.

Kasia i Tomek jeszcze w czasie ciąży postanowili podzielić się urlopem po prostu pół na pół. Policzyli, że w sumie mają 63 tygodni urlopu (2t ojcowskiego, 20t macierzyńskiego i 41t rodzicielskiego). Postanowili, że Kasia skorzysta z 32 tygodni, a Tomek z 31. Wyszło im prawie pół na pół :-)

Co zrobili?

1. Po urodzeniu dziecka Kasia złożyła wniosek o urlop macierzyński (20t), rodzicielski (12t) oraz wniosek o zasiłek na poziomie 81,5%.
2. Tomek wykorzystał po urodzeniu się dziecka 2t ojcowskiego.
3. Następnie 21 dni przed zakończeniem przez Kasię urlopu rodzicielskiego złożył wniosek o swój urlop rodzicielski (29t). Tomek na tym urlopie otrzymał zasiłek na poziomie 70% za pierwsze 9 tygodni i 81,5% za pozostałe 20 tygodni.

“

OJCOSTWO NIE JEST DLA MNIE TYLKO FUNKCJĄ. TO TOŻSAMOŚĆ. TO, KIM SIĘ STAJĘ W OBECNOŚCI POLI, DEFINIUJE MNIE BARDZIEJ NIŻ COKOLWIEK INNEGO”

Jarek z Wrocławia – tata Poli, Ambasador kampanii Facet ba 100 Pro – Prawdziwe Historie

”

URLOP WYCHOWAWCZY

KOMU PRZYSŁUGUJE?

Urlop wychowawczy przysługuje osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę, które posiadają staż pracy wynoszący minimum 6 miesięcy. W ten okres wliczają się również poprzednie okresy zatrudnienia.

Z uprawnienia mogą korzystać oboje rodzice do końca roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończy 6 rok życia. Wymiar urlopu wynosi 36 miesięcy. Należy pamiętać, iż jeden rodzic nie może wykorzystać więcej niż 35 miesięcy.

PODZIAŁ URLOPU

Może on być podzielony na 5 części. Prawo nie narzuca, jakie okresy powinny stanowić poszczególne części.

WNIOSEK

Aby skorzystać z urlopu należy złożyć wniosek o urlop wychowawczy wraz z oświadczeniem drugiego rodzica. Termin: 21 dni przed rozpoczęciem urlopu

CZAS SPĘDZONY RAZEM JEST BEZCENNY. TEGO SIĘ NIE DA KUPIĆ, NIE DA SIĘ TEGO ODROBIĆ PÓŹNIEJ. TA WIĘŻ, KTÓRA SIĘ BUDUJE, JEST NAPRAWDĘ NIESAMOWITA.

Przemek ze Starachowic – tata Jasia, Ambasador kampanii Facet ba 100 Pro – Prawdziwe Historie.

BĄDŹMY W KONTAKCIE!

POLUB NASZE PROFILE

NA PORTALACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

FUNDACJA —
SHARE THE CARE

E-book przygotowany zgodnie ze stanem prawnym na dzień
6.06.2025

Prawa autorskie do e-booka należą do Fundacji Share the Care

Copyright © Fundacja Share The Care 2025

Autorzy e-booka:

Marzena Pilarz-Herzyk – prawniczka, redaktorka portalu
mamaprawniczka.pl

Karolina Andrian – Fundacja Share the Care

Projekt graficzny – Julia Żułnowska

www.sharethecare.pl